LIETUVOS KULTŪROS TYRIMŲ INSTITUTAS
LIETUVOS FILOSOFIJOS ISTORIJOS SKYRIUS

LIETUVOS FILOSOFIJOS TRAJEKTORIJOS 2026

Angelui Daugirdui – 250 metų

Tarptautinės konferencijos programa ir pranešimų tezės

Vilnius
2026 m. lapkričio 19–20 d.

Redakcinė kolegija

dr. Gintaras Kabelka
dr. Alvydas Noreika (atsakingasis redaktorius)
dr. Rūta Marija Vabalaitė
dr. Dalius Viliūnas

Konferencijos organizacinis komitetas

pirmininkas – dr. Alvydas Noreika (LKTI, Lietuva)
nariai – prof. habil. dr. Steffen Huber (Jogailos universitetas, Lenkija),
prof. habil. dr. Piotr Niczyporuk (Balstogės universitetas, Lenkija),
prof. dr. Rūta Marija Vabalaitė (LKTI, Lietuva),
dr. Dalius Viliūnas (LKTI, Lietuva)

ISSN 3030-167X

© Lietuvos kultūros tyrimų institutas, autoriai, 2026

TURINYS

Pratarmė / **5**
Konferencijos programa / **6–7**

Pranešimų tezės

STEFFEN HUBER
Zygmunt Lauksmin's System of Law and Philosophical Contractualism / **8**

HENRYKA ILGIEVIČ
Vilniaus Stepono Batoro universiteto studentų teologų būrelis / **9**

JACEK JADACKI
What constitutes the greatness of the author of *A treatise on the natural laws of thought* / **10**

DALIUS JONKUS
Izidorius Tamošaitis ir Jonas Vabalas-Gudaitis apie Vosyliaus Sezemano filosofiją ir jos sąryšį su fenomenologija / **11**

GINTARAS KABELKA
Romano Plečkaičio logikos istorijos tyrimai sovietmečiu / **12**

NAGLIS KARDELIS
On the Implicit Dialogue between Christianity and Aristotelian Ethics in the Writings of Jan Gruzewski: The Case of the Concept of *epieikeia* / **13**

TOMAS KAVALIAUSKAS
Arvydo Šliogerio filosofinis-ontologinis Valstietis versus Hannah'os Arendt *animal laborans* / **15**

VAIVA KUBECKIENĖ
XIX a. pradžios Vilniaus intelektualiniai žaidimai: Apšvieta ir Romantizmas / **16**

RAMŪNAS LABANAUSKAS
Mindaugo Tomonio pasaulėvaizdis ir krikščionybės interpretacija / **17**

PIOTR NICZYPORUK, ALEKSANDRA NICZYPORUK
The Links Between the Emerging Faculty of Law of Vilnius Academy and the University of Ingolstadt / **18**

ALVYDAS NOREIKA
Algis Mickūnas ir Kitaro Nishida: metodinis subjektyvusis idealizmas *vs* objektyvusis idealizmas / **19**

ARNAUD PARENT
Vėlyvas, tačiau realus Rousseau *Samprotavimų* idėjų įgyvendinimas reformuojant Abiejų Tautų Respubliką / **20**

NERIJUS PIPIRAS
Dogmatinis snaudulys kaip pasaulio gelbėjimosi iliuzija. Juozo Girniaus idėjų ir dabarties sankirtos / **21**

PIOTR RUDKOUSKI
Anapus litvinizmo šmėklos: Angelo Daugirdo pamokos šiuolaikinėms diskusijoms dėl LDK paveldo / **22**

VYTIS VALATKA
Loginės Petro Vianos tezės: bendroji charakteristika ir logikos statuso bei objekto interpretacija / **23**

DALIUS VILIŪNAS
Kova prieš „kvailystes ir apgaules“: Angelo Daugirdo ir Jano Sniadeckio frontas prieš Vilniaus romantizmą (1821 m.) / **24**

PRATARMĖ

Šiais metais Pasaulinę filosofijos dieną pasitinkame minėdami žymaus vadinamosios Vilniaus mokyklos atstovo Angelo Daugirdo (*Anioł Dowgird*, 1776–1835) 250 metų gimimo jubiliejų. Daugirdas kartu su kitais minėtos mokyklos nariais Janu ir Andriumi Sniadeckiais svariai prisidėjo prie filosofijos suklestėjimo Vilniaus universitete XIX amžiaus pradžioje. Remdamasis škotų Sveikojo proto mokyklos idėjomis, jis plėtojo logikos, pažinimo teorijos, metafizikos koncepcijas, su kuriomis supažindino kelias studentų kartas. Profesorius pirmasis šalyje išdėstė platų filosofijos istorijos kursą, taip pat pirmasis Lietuvos istorijoje pateikė savo „vilnietišką" atsaką Davido Hume'o filosofiniam skandalui, kuris buvo pažadinęs iš dogmatinio snaudulio kitą Daugirdo priešininką – Immanuelį Kantą. Tad minėdami Pasaulinę filosofijos dieną kviečiame prisiminti šio ir kitų su Lietuva susijusių filosofų nuveiktus darbus ir atiduoti jiems deramą pagarbą.

Su Pasauline filosofijos diena!

Konferencijos organizatoriai

KONFERENCIJOS PROGRAMA

LAPKRIČIO 19 d. (ketvirtadienis)

9:00–9:05 Konferencijos atidarymo žodis

I SESIJA. ANGELAS DAUGIRDAS IR JO LAIKMETIS

Moderuoja dr. Gintaras Kabelka

9:05–9:55 Prof. habil. dr. JACEK JADACKI. What constitutes the greatness of the author of *A treatise on the natural laws of thought*

9:55–10:25 Dr. PIOTR RUDKOUSKI. Anapus litvinizmo šmėklos: Angelo Daugirdo pamokos šiuolaikinėms diskusijoms dėl LDK paveldo

10:25–10:55 Dr. DALIUS VILIŪNAS. Kova prieš „kvailystes ir apgaules“: Angelo Daugirdo ir Jano Sniadeckio frontas prieš Vilniaus romantizmą (1821 m.)

10:55–11:25 Dr. VAIVA KUBECKIENĖ. XIX a. pradžios Vilniaus intelektualiniai žaidimai: Apšvieta ir Romantizmas

11:25–11:40 Kavos pertrauka

II SESIJA. TEISĖS FILOSOFIJA

Moderuoja mag. Vygandas Aleksandravičius

11:40–12:10 Prof. dr. NAGLIS KARDELIS. On the Implicit Dialogue between Christianity and Aristotelian Ethics in the Writings of Jan Gruzewski: The Case of the Concept of *epieikeia*

12:10–12:40 Prof. habil. dr. PIOTR NICZYPORUK, mag. ALEKSANDRA NICZYPORUK. The Links Between the Emerging Faculty of Law of Vilnius Academy and the University of Ingolstadt

12:40–13:10 Prof. habil. dr. STEFFEN HUBER. Zygmunt Lauksmin's System of Law and Philosophical Contractualism

13:10–13:40 Dr. ARNAUD PARENT. Vėlyvas, tačiau realus Rousseau *Samprotavimų* idėjų įgyvendinimas reformuojant Abiejų Tautų Respubliką

13:40–14:40 Pietų pertrauka

III SESIJA. LOGIKA IR PAŽINIMO TEORIJA

Moderuoja prof. dr. Rūta Marija Vabalaitė

14:40–15:10 Prof. dr. VYTIS VALATKA. Loginės Petro Vianos tezės: bendroji charakteristika ir logikos statuso bei objekto interpretacija

15:10–15:40 Dr. GINTARAS KABELKA. Romano Plečkaičio logikos istorijos tyrimai sovietmečiu

15:40–16:10 Prof. dr. DALIUS JONKUS. Izidorius Tamošaitis ir Jonas Vabalas-Gudaitis apie Vosyliaus Sezemano filosofiją ir jos sąryšį su fenomenologija

16:10–16:40 Dr. ALVYDAS NOREIKA. Algis Mickūnas ir Kitaro Nishida: metodinis subjektyvusis idealizmas vs objektyvusis idealizmas

16:40–17:00 Baigiamosios pirmosios dienos diskusijos

IV SESIJA. FILOSOFIJA IR PASAULĖŽIŪRA

Moderuoja dr. Alvydas Noreika

9:00–9:30 Habil. dr. HENRYKA ILGIEVIČ. Vilniaus Stepono Batoro universiteto studentų teologų būrelis

9:30–10:00 Dr. NERIJUS PIPIRAS. Dogmatinis snaudulys kaip pasaulio gelbėjimosi iliuzija. Juozo Girniaus idėjų ir dabarties sankirtos

10:00–10:30 Dr. RAMŪNAS LABANAUSKAS. Mindaugo Tomonio pasaulėvaizdis ir krikščionybės interpretacija

10:30–11:00 Doc. dr. TOMAS KAVALIAUSKAS. Arvydo Šliogerio filosofinis-ontologinis Valstietis versus Hannah'os Arendt *animal laborans*

11:00–11:30 Konferencijos uždarymas

Steffen Huber
Jagiellonian University, Kraków

ZYGMUNT LAUKSMIN'S SYSTEM OF LAW AND PHILOSOPHICAL CONTRACTUALISM

Zygmunt Lauksmin (Sigismundus Lauxminus, Žygimantas Liauksminas, 1596–1670) is known today chiefly as a humanist with an interest in philology, rhetoric and music. However, his lecture on law, delivered in 1647 and published in 2024, as well as a lecture on theology that exists in a as yet unpublished transcription, attest to Lauksmin's engagement with Iberian thought across a wide range of positions and methods. His principal authorities are Leonardus Lessius and Ioannes Lugo in law, and Rodrigo de Arriaga in theology.

In my paper, I shall present the general systematisation of law that Lauksmin set out for students of the newly established Faculty of Law at the University of Vilnius. This systematisation is not only simplified to the utmost—at the expense of the formal authority of Thomas Aquinas—but also serves to anchor the concepts of justice and law in interpersonal relations, i.e. in the contracts concluded between members of various communities. In this significant respect, Lauksmin, drawing on the material of broadly understood Iberian scholasticism, approaches the modern theory of natural law prevalent in the 1640s. It seems that the assessment which the German scholar Stefanie Ertz presented in relation to Hugo Grotius can be directly applied to Lauksmin—who was, after all, a scholastic associated with a Jesuit university: "The contract is a natural legal form. Whilst the principle of deduction in natural law ultimately remains the divine will, its principle of objectivity is no longer the *intentio legis*, the law and the will of the legislator, but rather the will of "natural" legal subjects and the contract—the paradigm of a voluntary self-commitment of the will, in which the fiction of an original consensus on the norms of natural law itself becomes the subject of legal analysis" (Ertz 2014, 93 n.). I shall argue that Lauksmin's lecture provides a strong basis for critical reflection on the division of philosophy into "scholastic" and "modern" amongst the generation of thinkers active in the mid-17th century.

References

Ertz, Stefanie. 2014. *Vertrag und Gesetz. Das Naturrecht und die Bibel bei Grotius, Hobbes, Spinoza*. Würzburg: Königshausen & Neumann.

Henryka Ilgievič
Lietuvos kultūros tyrimų institutas

VILNIAUS STEPONO BATORO UNIVERSITETO STUDENTŲ TEOLOGŲ BŪRELIS

Šio pranešimo tikslas – apžvelgti Vilniaus Stepono Batoro universiteto studentų teologų būrelio, veikusio 1923–1939 m., veiklą, jo įstatuose numatytus tikslus ir uždavinius, pagrindines veiklos sritis (pranešimų skaitymą, propagandinę ir šviečiamąją veiklą, renginių organizavimą), būrelio narius, jų teises, pareigas ir dalyvavimą būrelio veikloje.

Būrelio nariais galėjo tapti Stepono Batoro universiteto Teologijos fakulteto studentai, kurie raštu pareiškė norą įstoti į būrelį ir buvo valdybos priimti. Narių skaičius pirmuoju veiklos laikotarpiu svyravo nuo 39 iki 75, o vėliau (1933–1938 m.) – nuo 101 iki 119. Visuotiniame narių susirinkime jie rinkdavo būrelio valdybą, revizijos komisiją ir arbitražo teismą (*Sąd Polubowny*). Būrelio pirmininkais įvairiais metais buvo Franciszekas Bryxas, Antonis Bańkowskis, Janas Adamowiczius, Euzebijus Ciołkowskis, Wacławas Radziwonas ir Władysławas Murzańskis. Būrelio kuratoriumi visą laiką buvo kun. profesorius Czesławas Falkowskis.

Būrelio tikslas buvo gilinti teorines ir praktines teologijos bei filosofijos žinias. Šiuo tikslu nariai rengdavo mokslinius pranešimus, kuriuos skaitydavo ir aptardavo būrelio posėdžiuose, vedė retorikos pratybas, kaupė mokslinės literatūros biblioteką, rengdavo ir leisdavo paskaitų konspektus, platino religinę literatūrą, bendradarbiavo su krikščioniškos pakraipos jaunimo organizacijomis. Veikė Pedagoginė, Abstinentų, Estetikos ir Bažnytinės elokvencijos sekcijos. Kiekvienais metais kovo 7 d. būrelio nariai rengdavo iškilmingą akademiją, skirtą šv. Tomo Akviniečio paminėjimui. Minėjimo metu buvo išklausomas proginis pranešimas, po kurio vykdavo būrelio narių koncertas.

Pranešimas parengtas daugiausia remiantis Lietuvos centriniame valstybės archyve saugoma šaltinių medžiaga: būrelio veiklos ir finansinėmis ataskaitomis, informacija apie valdybų sudėtį, taip pat raštais, adresuotais Vilniaus Stepono Batoro universiteto rektoriui ir senatui. Taip pat panaudoti kai kurie spausdinti šaltiniai ir lenkų autorių darbai.

Jacek Jadacki
Professor emeritus, University of Warsaw

WHAT CONSTITUTES THE GREATNESS OF THE AUTHOR OF *A TREATISE ON THE NATURAL LAWS OF THOUGHT*

Between 2014 and 2016, I published three volumes of Anioł Dowgird's writings: a volume titled *Common Sense and the Land of Dreams* and two volumes of his *Course in Philosophy*—the latter based on a manuscript. I can therefore say that I have thoroughly studied all that I have managed to uncover from Dowgird's philosophical legacy. On this basis, I have no doubt that Dowgird ranks among the greatest philosophers of the first half of the 19th century, on a European scale.

In my talk, I intend to outline and briefly characterize those of his philosophical achievements that, in my view, constitute his greatness. These are results that have stood the test of time—so much so that I would be prepared to endorse them myself.

They are as follows:

- Dowgird formulated: (i) six postulates for sound philosophical work; (ii) four rules to be followed in philosophical inquiry; and (iii) four norms concerning the language used to communicate research findings.
- Dowgird identified three types of definitions: analytical definitions, definitions by characterization, and antonymic definitions.
- Dowgird correctly reconstructed the paradox of change and of the infinite divisibility of time.
- Dowgird demonstrated that the thesis of free will does not conflict with the thesis of determinism.
- Dowgird provided an original version of the supreme moral principle, as well as an apt interpretation of *caritas*.
- Dowgird conducted a rigorous analysis of various ontological concepts (being, property, identity, similarity) and ethical concepts (forgiveness and punishment, slander, condemnation, and responsibility for one's own actions).
- Dowgird demonstrated that, at best, only pragmatic arguments can be offered to justify atheism.

I would like to conclude my talk with an appeal to honor in the proper way the memory of the great thinker.

References

Dowgird, Anioł. 2014. *Zdrowy rozsądek i kraina marzeń. Pisma wybrane*. Red. Jacek Jadacki. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe *Semper*. Full text (PDF): https://jadacki.filozofia.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2018/05/Zdrowy-rozsądek.pdf

Dowgird, Anioł. 2016. *Kurs filozofii. T. I: Logika*. Red. Jacek Jadacki. Warszawa: Fundacja Augusta hrabiego Cieszkowskiego. Full text (PDF): https://jadacki.filozofia.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2018/05/Dowgird-Kurs-I.pdf

Dowgird, Anioł. 2016. *Kurs filozofii. T. II: Psychologia. Teologia przyrodzona. Filozofia moralna*. Red. Jacek Jadacki. Warszawa: Fundacja Augusta hrabiego Cieszkowskiego. Full text (PDF): https://jadacki.filozofia.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2018/05/Dowgird-Kurs-II.pdf

Dalius Jonkus
Lietuvos kultūros tyrimų institutas

IZIDORIUS TAMOŠAITIS IR JONAS VABALAS-GUDAITIS APIE VOSYLIAUS SEZEMANO FILOSOFIJĄ IR JOS SĄRYŠĮ SU FENOMENOLOGIJA

1928 m. lapkričio 8 d. Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Filosofijos skyriaus atstovų pasirašytas ir adresuotas Humanitarinių mokslų fakulteto tarybai prašymas yra saugomas Vilniaus universiteto archyvo Vosyliaus Sezemano darbuotojo byloje. Izidoriaus Tamošaičio ir Jono Vabalo-Gudaičio pasirašytas prašymo tekstas įdomus kaip pirma mums žinoma Vosyliaus Sezemano filosofijos interpretacija. Pranešime, pirma, pristatoma „Prašyme“ pateikta Sezemano filosofijos interpretacija, kuri Sezemano filosofiją priskiria realistinės, į objektus orientuotos fenomenologijos krypčiai, antra, aptariami svarbiausi Sezemano filosofijos etapai, trečia, analizuojama, kiek pamatuotas yra Sezemano filosofijos tapatinimas su fenomenologija. Daroma išvada, kad prašyme suformuluota Sezemano filosofijos interpretacija yra pamatuota. Atsiribojimas nuo neokantizmo prasideda jau pirmajame Sezemano filosofijos etape, o antrajame ir trečiajame matomas akivaizdus posūkis į fenomenologiją. Antrame etape fenomenologiškai analizuodamas pažinimo prielaidas Sezemanas formuluoja objektinės ir neobjektinės nuostatos perskyrą. Trečiajame etape, kuris sietinas su ontologiniu posūkiu, Sezemanas fenomenologiją supranta kaip egzistencinę-fenomenologinę subjektiškos gyvasties būties analizę, kuri pateikia ontologinius objektiškai orientuotų mokslų pagrindus.

Gintaras Kabelka
Lietuvos kultūros tyrimų institutas

ROMANO PLEČKAIČIO LOGIKOS ISTORIJOS TYRIMAI SOVIETMEČIU

Pranešime glaustai supažindinama su formaliosios logikos statuso ir vertinimų raida sovietmečio ideologiniame kontekste. Šiame kontekste pristatomi Romano Plečkaičio septintajame dešimtmetyje pradėti pirmieji Lietuvos logikos istorijos tyrimai, jų objektas, aptariamos juose taikomos metodologinės prieigos. Svarbiausia metodologinė naujovė tuometėje Lietuvos logikos istoriografijoje, Plečkaičio perimta iš lenkų Lvovo–Varšuvos mokyklos logikų, – tai viduramžių aristotelinės logikos rezultatų perskaitymas šiuolaikiniais terminais, jų vertinimas šiuolaikinės formaliosios logikos požiūriu. Daugiausia šiuo požiūriu tyrinėti ir formalizuoti teiginių logikos elementai, taip pat modalumų „galima“, „būtina“, „atsitiktina“ vartojimas ir loginių klasių teorijos užuomazgos Lietuvoje dėstytuose scholastinės logikos kursuose. Apibūdinamas Plečkaičio tyrimuose taikomos racionaliosios rekonstrukcijos santykis su Jano Łukasiewicziaus ir Józefo Bochenskio darbais, palyginamos jų logikos teorijų raidos sampratos. Lietuvos logikos istorijos tyrinėjimai kontekstualizuojami ir platesniame to meto sovietiniame kontekste: aptariama, kaip Plečkaičio tyrimus vertino vienas žymiausių sovietinių logikos istorikų Nikolajus Stiažkinas. Siekiant išsiaiškinti Plečkaičio logikos istorijos tyrimuose taikomų konceptualių priemonių ir vertinimų pokyčius, jo sovietmečiu nuveikti darbai palyginami su scholastinės logikos vertinimais, išdėstytais *Lietuvos filosofijos istorijos* I tome.

Literatūra

Plečkaitis, Romanas. 2004. *Lietuvos filosofijos istorija. T. I. Viduramžiai – Renesansas – Naujieji amžiai*. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas.

Naglis Kardelis
Vilniaus universitetas

ON THE IMPLICIT DIALOGUE BETWEEN CHRISTIANITY AND ARISTOTELIAN ETHICS IN THE WRITINGS OF JAN GRUZEWSKI: THE CASE OF THE CONCEPT OF *EPIEIKEIA*

In the works of Jan Gruzewski, a prominent 17th-century Polish-Lithuanian thinker and Rector of Vilnius University, we find a sophisticated philosophical and theological reflection on the conditions of possibility of human flourishing based on human virtue and a very rigorous analysis of human virtue as such. Especially in his *Ultima et maxima hominis mutatio*, the philosopher's *opus magnum*, Gruzewski helps us notice some striking similarities between Christian and Classical Greek understandings of the nature and essence of justice, thus, albeit indirectly, suggesting the need for and sheer possibility of a synthesis of Christian and Classical Greek ethical and religious thought. For example, Gruzewski's philosophical, theological and juridical treatment of virtue enables us to observe that the Christian theological emphasis on the importance of balance between divine justice and mercy has its unexpected yet very organic counterpart in the context of Aristotle's ethics, namely, in the Aristotelian concept of *epieikeia*, meaning plausibility, fairness, mildness, clemency, and leniency. In Aristotle's view, *epieikeia*, referring to *fair* justice, is meant to correct the excessive harshness of the strictly and formally *just* justice—we might even say that *epieikeia* helps *adjust* the "unjust" severity of a particular legal pronouncement based on the too formal application of a law, thus, in effect, paradoxically achieving *even greater* justice. Therefore, if viewed from the Christian theological perspective, *epieikeia*, essentially meaning interpretative and contextual justice as a complement to strict and formal justice, points not only to divine fairness and mercy as such—as a simple complement to divine justice, but also to the element of mercy inherent in any divine judgment as a concrete manifestation of divine justice, and, by extension and by way of the divine example, appeals to the mind and sentiment of any human judge, persuading him to judge his fellow humans as fairly and mercifully as God Himself. As we know, the latter part of the 17th century was especially marked by the growing emphasis on the divine mercy, the emphasis that was especially relevant in the context of the dominant at that time understanding of God as a severe and unrelenting Judge. In this respect, Gruzewski, employing the conceptual potential of Aristotelian ethics, not only indicated a very important point of coincidence between Christian theology and Classical Greek philosophy, but also, as a philosopher who was able to think a few decades ahead of his own time, indirectly anticipated a novel theological trend within Catholic theology itself. Perhaps it is not a coincidence that the city of Vilnius, where Gruzewski lived and was the Rector of Vilnius Academy

(Vilnius University), much later, in the 20th century, emerged as the most important centre of the Catholic cult of Divine Mercy.

References

Gruzewski, Joannes. 1641. *Ultima et maxima hominis mutatio, sive De mystica cum Deo unione, eaque admirabili, et de duplici dispositione ad eandem, tribus libris explicanda ... / Ps 1 : De honestate morali acquisita in communi, eiusq[ue] subiectis partibus duabus prudentia et temperantia ...* typis Academicis Societatis Iesu imprimebat Ioanes Kochan, [14], 493, [20] p., https://elibrary.mab.lt/handle/1/28087.

Gruzewski, Joannes. 1644. *Ultima et maxima hominis mutatio, sive De mystica eaque admirabili illius cum Deo unione, et de duplici dispositione ad eandem, tribus libris explicanda. Libri primi de prima et remota dispositione pars posterior, scilicet, de fortitudine, de iustitia, et de modo consequendi virtutes morales acquisitas*. Vilnae: Typis Academicis Societatis Iesu, [24], 821, [27] p.

Tomas Kavaliauskas
Vytauto Didžiojo universitetas

ARVYDO ŠLIOGERIO FILOSOFINIS-ONTOLOGINIS VALSTIETIS VERSUS HANNAH'OS ARENDT *ANIMAL LABORANS*

Pranešime gretinami du žmogaus prototipai – tai Arvydo Šliogerio valstiečio (žr. Šliogerio knyga „Kasdienybės metafizika“) ir Hannah'os Arendt *animal laborans* (žr. Arendt knyga „Žmogaus būklė“). Valstietis iš V didžiosios, kaip Žemiškosios Duonos gimdytojas ir teikėjas, Šliogerio žmonių klasifikacijų hierarchijoje užima aukščiausią vietą; tuo tarpu Arendt žemdirbius laiko žemiausio lygio prototipu, nes jie priklausomi nuo būtinybės išlikti biologiškai bei derinimosi prie gamtos ciklišku-mo. Arendt, sekdama Aristotelio *zoon politikon* samprata, žemdirbius traktuoja kaip *animal laborans* – triūsiančiais gyvūnais, mat ir gyvūnai priklausomi nuo būtinybės išlikti bei derintis prie gamtos, o aukštesnėje pakopoje yra *homo faber*, kuris geba dirbti ir sukurti ekonomiką bei institucijas. Aukščiausioje *vita activa* pakopoje atsi-duria žmogus, dalyvaujantis viešojoje erdvėje, dalyvaujantis politikoje, kaip ir Aris-totelio žmogus kaip politinis gyvūnas, kuris anapus ekonominių reikalų dalyvauja polio pilietiniame-politiniame gyvenime, o laisvalaikiu kontempliuoja. Pranešėjas, remdamasis savo filosofiniu straipsniu (žr. „Logos“ žurnalas, 2026 m. nr. 128), su-kuria terminologinius naujadarus apibūdinti Šliogerio ontologinį valstietį kaime ir Arendt žmogų, dalyvaujantį pliuralistinėje politinėje arenoje mieste. Šliogerio ide-alizuojamo valstiečio atveju sukurtas naujadaras, kurio pats Šliogeris nevartojo, yra *homo ontologicus*, nes šis valstietis nėra socialinės klasės atstovas, o filosofinis-ontolo-ginis prototipas; o štai Arendt vertinamo žmogaus politinėje viešojoje erdvėje atveju sukuriamas *homo politicus* terminas, kurio pati Arendt nevartojo. Šliogerio *homo on-tologicus*, kaip filosofinis valstiečio prototipas, yra trans-politinis ir ontologinis lietu-viškame kaime, o Arendt *homo politicus* veikia pliuralistinėje diskusijų šiandieninio polio „agoroje“.

Literatūra

Arendt, Hannah. 2005. *Žmogaus būklė*. Vertė A. Radžvilienė ir A. Šliogeris. Vilnius: Margi raštai.

Kavaliauskas, Tomas. 2026. *„Homo politicus* (Hannah Arendt) ir *homo ontologicus* (Arvydas Šliogeris)“, in *Logos*, 128, p. 56–68. https://doi.org/10.24101/logos.2026.37

Šliogeris, Arvydas. 2016. *Kasdienybės metafizika: iš filosofo dienoraščių*. Vilnius: Apostrofa.

Vaiva Kubeckienė
Vilniaus universiteto muziejus

XIX A. PRADŽIOS VILNIAUS INTELEKTUALINIAI ŽAIDIMAI: APŠVIETA IR ROMANTIZMAS

Pranešime pasirenkamas simbolinis atskaitos taškas – 1822 m. yra išleidžiamos poeto Adomo Mickevičiaus „Baladės ir romansai“. Nors Romantizmo apraiškų įvairiose srityse Vilniuje būta ir anksčiau, dažniausiai šis kūrinys laikomas Romantizmo manifestu, simboline pradžia, kuri sujudino visą miesto intelektualinę terpę. Pranešime keliamas klausimas, kokiu būdu formavosi vilnietiškoji romantinė mintis (platesne kultūros prasme) ir kaip tarpusavyje sąveikavo romantinis ir švietėjiškas diskursai. Ar Romantizmas, stereotipiškai laikomas priešprieša Apšvietai, galėtų būti organiška, kartais netikėta švietėjiškos minties tąsa, intelektualinės žaismės pasekmė? Pranešime, remiantis Mickevičiaus XIX a. trečiojo dešimtmečio kūriniais[1], Vilniaus ir Vilniaus universiteto istoriniu kontekstu (Mickevičiui dėsčiusios, įkvėpusios, kritikavusios asmenybės, kiti fenomenai), aiškinamasi, kokie buvo Apšvietos ir Romantizmo santykio scenarijai: maišto, konkurencijos, ambivalencijos, inversijos, pastiprinimo.

Kitaip tariant, Vilnius XIX a. trečiajame dešimtmetyje veikė kaip konkretus laikas ir erdvė, kultūros terpė, kuri buvo palanki žaidimui būdingoms aplinkybėms. Keliama hipotezė, kad dviejų polių Apšvieta *vs* Romantizmas priešstata dažniausiai nėra prasminga, kalbant apie XIX a. pradžios Vilnių. Efektyviau kalbėti apie intelektualinį žaidimą, kuriame nebėra dviejų griežtų stovyklų, o nuolatinė diskursų cirkuliacija. Nors žaidimui reikalingos tam tikros taisyklės, rimtumas, tačiau kartu visuomet lieka laisvo pasirinkimo, netikėtumo momentai.

[1] Pranešime daugiausia remiamasi: Mickiewicz Adam. *Do Joachima Lelewela...* Wilno, W Drukarni A. Marcingowskiego, 1822; *Adomo Mickevičiaus poezija. Pirmas tomas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022.

Ramūnas Labanauskas
Lietuvos jėzuitų archyvas

MINDAUGO TOMONIO PASAULĖVAIZDIS IR KRIKŠČIONYBĖS INTERPRETACIJA

Pranešime analizuojamas poeto, filosofo, mokslininko ir disidento Mindaugo Tomonio (1940–1975) pasaulėvaizdžio ir jo krikščionybės interpretacijos santykis. Anksčiau atsakymų į egzistencinius klausimus ieškojęs Rytų religijose ir marksizmeleninizme, aštuntojo dešimtmečio pradžioje Tomonis apsisprendė už krikščionybę, tapo praktikuojančiu kataliku ir stojo į radikalią konfrontaciją su sovietų režimu. Pranešime keliamas klausimas, kaip šis apsisprendimas dera su 1972–1975 m. rašytos filosofinės apybraižos „Žinia“, autoriaus įvardintos „teosofijos manifestu“, holistiniu kryptingumu. Daroma prielaida, kad Tomonio holistinis pasaulėvaizdis nulėmė ezoterinę krikščionybės interpretaciją.

„Žinia“ atspindėjo dalies vėlyvojo sovietmečio Lietuvos visuomenės pasaulėžiūrinį poslinkį į holizmą ir buvo artima inteligentams, siekusiems krikščionybę interpretuoti remiantis šiuolaikiniu mokslu. Algirdas Patackas ją pavadino „autentišku savo kartos dokumentu“.

Tomonio pasaulėvaizdis formavosi jam atsigręžus į idealizmą per Georgo Hegelio filosofiją ir vėliau integruojant Teilhardo de Chardino, Vladimiro Solovjovo, Gottliebo Leibnizo, hinduizmo, Vydūno bei teosofijos idėjas. Jo ontologijoje svarbios tradicinės struktūros, esmės ir prasmės kategorijos, monados, visuotinis laukas, reinkarnacija ir dvasiniu pradu grindžiama ciklinė būties evoliucija; taip pat nagrinėjama materialių ir dvasinių būties formų kontinualumo – diskretumo problematika. Tomonis savo pasaulėžiūrą vadina teosofija ir materialųjį bei dvasinį visuotinio lauko aspektus traktuoja kaip vienovę – monistinį dualizmą. Ši ontologinė nuostata siejasi su ezoterine krikščionybės interpretacija: krikščionybės tiesas Tomonis imanentizuoja ir aiškina simboliškai, dvasinės evoliucijos kontekste, taip suteikdamas krikščionybei inkliuzyvistinį ir evoliucinį pobūdį. Šią sampratą palaiko ir jo epistemologija, kurioje intuicija bei tikėjimas tampa prioritetinėmis prasmės suvokimo priemonėmis.

Literatūra

Tomonis, Mindaugas. 1995. *Žinia: filosofinė apybraiža, poezija, dienoraščio fragmentai, laiškai, dokumentai*. Vilnius: Baltos lankos.

Piotr Niczyporuk, Aleksandra Niczyporuk
University of Białystok

THE LINKS BETWEEN THE EMERGING FACULTY OF LAW OF VILNIUS ACADEMY AND THE UNIVERSITY OF INGOLSTADT

Vilnius Academy was the first institution of higher education in the Grand Duchy of Lithuania. It was established on 7 July 1578 by a royal decree issued by King Stephen Báthory. The royal charter was subsequently confirmed by a papal bull issued by Pope Gregory XIII on 29 October 1579 and by a resolution of the Sejm adopted in 1585.

At the time of its establishment, the Academy had neither a Faculty of Law nor a Faculty of Medicine, presumably due to a shortage of qualified academic staff in Lithuania. It was not until 11 October 1644 that the Faculty of Law was established under a royal privilege granted by King Władysław IV. The Faculty comprised two chairs of canon law and two chairs of civil law, understood at the time as Roman law. Both branches of the newly established Faculty were staffed, and lectures were delivered in accordance with the foundation charter, largely thanks to the efforts of Kazimierz Lew Sapieha, the Court Marshal.

The first professor to arrive in Vilnius in 1644 was Aron Aleksander Olizarowski. Kazimierz Lew Sapieha undoubtedly played a significant role in bringing him to Vilnius, as evidenced by the surviving correspondence between the professor and the Marshal. Shortly before his arrival, Olizarowski had completed his legal studies at the University of Ingolstadt, where he obtained a doctorate in both civil and canon law (*doctor utriusque iuris*).

Szymon Dilger also obtained a doctorate in both laws (*utriusque iuris*) at the University of Ingolstadt. As a friend of Aron Aleksander Olizarowski and a client of Kazimierz Lew Sapieha, he likewise arrived in Vilnius in 1644 to take up the chair of civil (Roman) law and became the first Dean of the Faculty of Law.

Jan Jerzy Szawer, who taught canon law and succeeded Szymon Dilger as Dean, also came from Bavaria. Jan Świderski, a candidate for a professorship at Vilnius Academy associated with the chair of civil (Roman) law, had likewise completed his legal studies at the University of Ingolstadt.

The University of Ingolstadt was a popular destination for Polish students, as confirmed by entries in its university registers. Young members of the Polish nobility frequently travelled to Ingolstadt to pursue their education, undertaking what was known as an academic journey (*peregrinatio academica*). Such journeys abroad for educational purposes, particularly to this German university, became widespread during the sixteenth and seventeenth centuries.

The newly established Faculty of Law at Vilnius Academy thus benefited from the expertise of qualified academic staff educated at the University of Ingolstadt.

Alvydas Noreika
Lietuvos kultūros tyrimų institutas

ALGIS MICKŪNAS IR KITARO NISHIDA: METODINIS SUBJEKTYVUSIS IDEALIZMAS *VS* OBJEKTYVUSIS IDEALIZMAS

Algio Mickūno knygoje *Per fenomenologiją į dzenbudizmą* (2012) įrodinėjama, jog XX amžiaus japonų filosofas Kitaro Nishida pasiūlo validų būdą, kaip pasiekti betarpišką, jokiomis išankstinėmis teorinėmis prielaidomis nesiremiantį tikrovės suvokimą – *grynąjį patyrimą*, – ir kad tą jis padaro pasiremdamas fenomenologija. Atidesnis žvilgsnis į Nishidos tekstus ir jų tyrinėjimus verčia abejoti Mickūno siūloma interpretacija. Formuluodamas savąją grynojo patyrimo koncepciją Nishida vadovaujasi objektyviojo idealizmo prielaidomis. Viena vertus, nepripažįstama, jog empirinė tikrovė egzistuoja nepriklausomai nuo sąmonės. Tariama, kad empiriniai daiktai egzistuoja tik kaip vaizdiniai sąmonėje. Anapus sąmonės nėra jokių empirinių daiktų. Antra vertus, atmetamas solipsizmas. Daroma prielaida, jog visos tikrovės pagrindas yra ne individuali, bet viršindividuali sąmonė – Dievas. Individuali sąmonė ir jos turinys yra neatskiriama Dievo dalis ir pasireiškimo būdas. Trečia, tiek individualios, tiek viršindividualios sąmonės prigimtis suprantama voliuntaristiškai. Tariama, kad jų esmę sudaro valia. Kalbėdamas apie Vakarų filosofijos įtaką minėtų Nishidos grynojo patyrimo koncepcijos prielaidų susiformavimui lietuvių kilmės amerikiečių filosofas Thomas Kasulis, vienas autoritetingiausių japonų filosofijos tyrinėtojų, taikliai nurodo XVIII–XX a. panteizmo ir voliuntarizmo atstovus – pirmiausia Johanną Gottliebą Fichtę, Georgą Hegelį ir Henri Bergsoną.

Rekonstruodamas Nishidos grynojo patyrimo koncepciją ir jos teorines ištakas Mickūnas iš esmės ignoruoja panteistines ir voliuntaristines jos prielaidas. Tai sąlygota paties interpretatoriaus fenomenologinių prielaidų. Nishidos atsisakymą pripažinti objektyvios tikrovės egzistavimą su visomis iš to išplaukiančiomis teorinėmis pasekmėmis Mickūnas regi kaip Edmundo Husserlio fenomenologinę redukciją, nepaisydamas to, kad pastarojoje siūloma tik metodiniais sumetimais susilaikyti nuo sprendimo apie objektyvios tikrovės egzistavimą, o ne iš viso ją atmesti, kaip tai padaro Nishida. Galiausiai, Nishidos panteizmas Mickūnui signalizuoja ne apie visa aprėpiantį Dievą, o apie transcendentalinį subjektyvumą – intersubjektyvią individualios sąmonės plotmę. Tokiu būdu Nishidos objektyvųjį idealizmą lietuvių filosofas redukuoja į metodinį subjektyvųjį idealizmą.

Literatūra

Mickūnas, Algis. 2012. *Per fenomenologiją į dzenbudizmą*. Vertė D. Kaladinskienė. Vilnius: Baltos lankos.

Arnaud Parent
Mykolo Romerio universitetas

VĖLYVAS, TAČIAU REALUS ROUSSEAU *SAMPROTAVIMŲ* IDĖJŲ ĮGYVENDINIMAS REFORMUOJANT ABIEJŲ TAUTŲ RESPUBLIKĄ

1764 m. Stanislovui Augustui įžengus į Abiejų Tautų Respublikos sostą buvo imtasi esminių reformų, kuriomis siekta pertvarkyti valstybės institucijas. 1771–1772 m. ATR bajorų prašymu Jeanas-Jacques'as Rousseau parašė veikalą *Considérations sur le gouvernement de Pologne et sa réformation projetée* (*Samprotavimai apie Lenkijos valdymą ir siūlomą jos reformą*), kuriame pateikė savo rekomendacijas dėl šalies politinės sistemos reformavimo. Po dviejų dešimtmečių, 1791 m., kai Konstitucijos rengėjai ruošėsi priimti tai, kas vėliau tapo žinoma kaip Gegužės 3-osios Konstitucija, Rousseau patarimais, kurie buvo pernelyg teoriniai (filosofas pernelyg menkai pažinojo šalį, kurioje niekada nebuvo lankęsis), galiausiai nebuvo pasinaudota. Stanislovas Augustas netgi laikė *Samprotavimus apie Lenkijos valdymą* „gražiausiu kada nors išleistu politiniu romanu" – toks fantastiškas ir nepritaikomas tikrovei šis veikalas jam atrodė. Po Lenkijos ir Lietuvos padalijimų (1772, 1793 ir 1795 m.) šis tekstas bent jau turėjo nuopelną įkvėpti jų gyventojams viltį, kad prarasta tėvynė kada nors atgims. Vis dėlto Rousseau patarimai ir politinės idėjos vėliau buvo pritaikyti per Prancūzijos ir Rusijos revoliucijas, o dėl to ir Lietuvoje, kai ši šalis buvo įtraukta į SSRS sudėtį. Pranešime pirmiausia svarstoma, kaip Rousseau filosofija, pritaikyta Prancūzijos revoliucionierių, buvo Rusijos revoliucijos veikėjų perimta, o paskui – kokios *Samprotavimų* mintys buvo abiejų šalių revoliucionierių įgyvendintos.

Aptariama: 1) Rousseau filosofijos perdavimas iš Prancūzijos revoliucijos į bolševikų revoliuciją, 2) nuomonės formavimas, 3) vidinis gyvenimas, 4) sąmonių skaidrumas, 5) viešosios šventės.

Nerijus Pipiras
Šv. Ignaco Lojolos kolegija

DOGMATINIS SNAUDULYS KAIP PASAULIO GELBĖJIMOSI ILIUZIJA. JUOZO GIRNIAUS IDĖJŲ IR DABARTIES SANKIRTOS

XXI amžius žmogui siūlo išsilaisvinti iš įvairiausių taisyklių ir reikalavimų. Tai laisvės, humanizmo, galimybių amžius. Atrodo, tai, kas buvo tabu, reikia mesti į šalį, nes žmogus turi būti laisvas absoliučiai visom prasmėm. Tačiau ar įmanomas gyvenimas be moralės, be taisyklių, be harmonijos su kitais žmonėmis ir supančiu pasauliu, ar įvairiausios technologinės galimybės patogumo dėlei gali sugeneruoti ateitį? Pranešime į šias, rodos, visai neseniai į žmogaus ir visuomenės akiratį patekusias problemas ir galimybes žvelgiama pasitelkiant Juozo Girniaus mintis, išdėstytas knygoje „Žmogus be Dievo“. Esminis klausimas, gvildenamas pranešime – *Quo vadis*? Ar šiuolaikinei visuomenei reikalingas pabudimas iš dogmatinio snaudulio, o galbūt atvirkščiai – jis nieko gero neduoda?

Literatūra

Girnius, Juozas. 1994. *Žmogus be Dievo*, in *Raštai. T. 2.* Vilnius: Mintis, p. 5–477.

Piotr Rudkouski
Nepriklausomas tyrėjas iš Varšuvos, opozicinio leidinio „Free Belarus Journal“ vyr. redaktoriaus pavaduotojas

ANAPUS LITVINIZMO ŠMĖKLOS: ANGELO DAUGIRDO PAMOKOS ŠIUOLAIKINĖMS DISKUSIJOMS DĖL LDK PAVELDO

Angelo Daugirdo 250-osios metinės sutampa su aštrėjančiomis diskusijomis dėl LDK paveldo ir vadinamojo „litvinizmo“ tarp lietuvių ir baltarusių. Pats Daugirdas (Dowgird) – gimęs dabartinėje Baltarusijoje, rašęs lenkiškai, dėstęs Vilniuje – yra puikus daugiatautės senosios valstybės tapatybės, kuri sunkiai telpa į modernaus nacionalizmo rėmus, pavyzdys.

Pranešime siekiama pritaikyti Daugirdo plėtotą epistemologinį realizmą bei škotų „sveiko proto“ (angl. *common sense*) filosofiją šiuolaikinių istorinių naratyvų analizei. Kaip Daugirdas kovojo su dogmatizmu ir radikaliu idealizmu (kuris realybę keičia subjektyviomis konstrukcijomis) filosofijoje, taip šiandien pravartu dekonstruoti radikalias, į praeitį projektuojamas monoetnines LDK koncepcijas – tiek „imperinę“, tiek ekskliuzyvinio „nacionalinio branduolio“ tezes.

Remiantis Daugirdo reikalavimu derinti patirtį (faktus) ir intelektualinę analizę, pranešime bus siūlomas „nuoseklios istorizacijos“ metodas. Jis leidžia istorinius ginčus iš dogmų paversti hipotezėmis, o destruktyvų tapatybių karą – produktyviu akademiniu dialogu, pripažįstant bendrą ir kompleksišką abiejų tautų indėlį į LDK istoriją.

Vytis Valatka
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

LOGINĖS PETRO VIANOS TEZĖS: BENDROJI CHARAKTERISTIKA IR LOGIKOS STATUSO BEI OBJEKTO INTERPRETACIJA

Šiame pranešime pristatomos vadinamosios Vianos (1549–1609) tezės. Tai Vilniaus jėzuitų kolegijos moksleivių logikos disputų tezės, parengtos 1576–1578 m., vadovaujant šios kolegijos filosofijos profesoriui Petrui Vianai (Pedro Viana, Petrus Viana). Pranešimo autorius susitelkia ties logine minėtų tezių problematika. Pateikiama bendroji tezių charakteristika ir jose atrandama logikos statuso bei objekto interpretacija.

Kalbant apie esminius tezių bruožus, konstatuojama, jog tezės priklauso tai scholastinės logikos daliai, kuri buvo vadinama didžiąja logika, arba tiesiog logika (*logica major sive logica*). Tai scholastinė pažinimo teorija, tyrusi bendrąsias ir būtinąsias pažinimo sąlygas. Antra, tezės parašytos nesinaudojant scholastinio tyrimo metodu, kurį galėtume įvardyti kaip iš anksto žinomų teiginių įrodinėjimą scholastinės filosofijos autoritetų argumentais. Vianos tezes galėtume pavadinti įvadu į studentų disputus, kuriuose kaip tik ir buvo skelbiami argumentai ir kontrargumentai tezėse išvardintiems teiginiams. Trečia, Vianos tezes turėtume priskirti jau nebe klasikinei, o vadinamajai antrajai scholastikai. Ši XVI–XVII a. gyvavusi scholastika skyrėsi nuo savo pirmtakės eklektiniu filosofavimo pobūdžiu. Šios scholastikos autoriai savo darbuose paprastai jungė įvairių scholastikos autoritetų (Tomo Akviniečio, Džono Dunso Škoto, Viljamo Okamo ir kt.) pažiūras, neretai papildydami jas kai kuriomis Renesanso ir Naujųjų amžių filosofijos idėjomis.

Analizuojant logikos statuso interpretaciją, prieinama prie išvados, kad tezėse laikytasi eklektinio logikos statuso aiškinimo. Jis jungia aristotelinę „bendrojo mokslų įrankio“ poziciją, laikiusią logiką bendruoju mokslų įrankiu (*instrumentum scientiarum*), ir okamistinę koncepciją, skelbusią logiką praktiniu mokslu (*scientia practica*). Tuo tarpu logikos mokslo objekto klausimu Viana pasirinko škotistinę-okamistinę poziciją – tezėse tvirtinta, kad logikos objektas yra proto esiniai (*entia rationis*) kaip tinkamai atliekamų intelekto veiksmų taisyklės ir principai.

Dalius Viliūnas
Lietuvos kultūros tyrimų institutas

KOVA PRIEŠ „KVAILYSTES IR APGAULES“: ANGELO DAUGIRDO IR JANO SNIADECKIO FRONTAS PRIEŠ VILNIAUS ROMANTIZMĄ (1821 M.)

Konvencine, moksliniuose tyrimuose iki šiol nepajudinama romantizmo kaip literatūrinės-kultūrinės epochos pradžia Lietuvoje ir Lenkijoje laikomas Adomo Mickevičiaus (Adam Mickiewicz, 1798–1855) poetinis debiutas 1822 m. Vis dėlto šią datą galima precizuoti pasitelkus filosofijos istorijos perspektyvą. Friedricho Schellingo filosofija, maitinusi ir Mickevičiaus pasaulėžiūrą, Vilniuje jau buvo žinoma. Schellingo sekėjo Juzefo Goluchovskio (Józef Gołuchowski, 1797–1858) romantinis-filosofinis traktatas, 1821 m. laimėjęs atvirą Vilniaus universiteto konkursą Filosofijos katedros profesoriaus pareigoms eiti, pasirodė anksčiau už Mickevičiaus „Balades ir romansus“.

Mickevičiaus antagonistu – vėlgi konvenciškai ir be pakankamo faktinio pagrindo – tradiciškai laikomas Vilniaus imperatoriškojo universiteto rektorius, astronomas Janas Sniadeckis (Jan Śniadecki, 1756–1830). Pastarojo hiperkritinė nuostata vokiečių idealizmo ir romantizmo atžvilgiu – chrestomatinė filosofijos istorijos tezė – padėjo apsibrėžti pačiam Vilniaus romantizmui kaip instrumentinę-prakticistinę Apšvietą atmetančiai krypčiai.

Vis dėlto intelektualinė intriga šiais daugiau mažiau žinomais faktais bei hipotezėmis nesibaigia. Menkai žinoma, kad pirmasis Vilniaus romantikas filosofas Goluchovskis turėjo oponentą, tiesiogiai ir argumentuotai kritikavusį jo konkursinį darbą – pijorų ordino narį, filosofijos lektorių kun. Angelą Daugirdą (Anioł Dowgird, 1776–1835). Pranešime pateikiami duomenys apie Daugirdo pastangas eliminuoti idealistinių (romantinių) krypčių šalininkus apskritai, o Goluchovskį – asmeniškai, nevengiant ir argumentų *ad hominem*. Negana to, Daugirdo rankraštinę recenziją Goluchovskio traktatui, kaip pavyko nustatyti, kritinėmis-groteskiškomis marginalijomis išmargino pats Sniadeckis. Šie nauji duomenys Apšvietos–romantizmo pervartų tyrimuose rodo, kad dviejų pasaulėžiūrinių formacijų konfliktas Vilniuje buvo įgavęs bekompromisės kovos be taisyklių pavidalą.

Leidinyje spausdinama tarptautinės mokslinės konferencijos „Lietuvos filosofijos trajektorijos 2026: Angelui Daugirdui – 250 metų“, skirtos paminėti Pasaulinei filosofijos dienai ir Lietuvos filosofo Angelo Daugirdo (*Anioł Dowgird,* 1776–1835) 250 metų gimimo jubiliejų, programa ir pranešimų tezės. Pranešėjai nagrinėja Angelo Daugirdo kūrybą, o taip pat ir kitoms Lietuvos filosofijos srovėms priklausiusius autorius bei jų idėjas.

LIETUVOS FILOSOFIJOS TRAJEKTORIJOS 2026:
Angelui Daugirdui – 250 metų

Tarptautinės konferencijos programa ir pranešimų tezės